

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

KAHRAMANMARAŞ ONİKİŞUBAT BELEDİYESİ

2021 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2022

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	9
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	10
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	10
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	13
7. DENETİM BULGULARI.....	13
8. EKLER.....	45

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1:Personel Durumu	3
Tablo 2:2021 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2021 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4:2021 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri.....	6
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri	7
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	7
Tablo 8:Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar (TL)	17

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Faiz Giderlerinin Dönemsellik İlkesine Uygun Kaydedilmemesi ve Tahakkuk Etmemiş Faizlerin Tahakkuk Etmiş Gibi Muhasebeleştirilmesi
2. Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar ile Amortismanının Usulüne Uygun Muhasebeleştirilmemesi

B. Diğer Bulgular

1. Belediye Gelirlerinin Takiplerinin Eksik Yapılması ve Bazı Gelir Kalemlerinde Tahsilat Oranının Çok Düşük Düzeylerde Kalması
2. Çevre Temizlik Vergisi Paylarının Takip ve Tahsilinin Yapılmaması
3. Yeraltı ve Kaynak Sularının Kira Gelirlerinden Belediyenin Payına Düşen Kısımın Takip ve Tahsilinin Yapılmaması
4. Altyapı Kazılarında Doğan Belediye Paylarının Takip ve Tahsilinin Yapılmaması
5. Belediye Sınırları İçindeki Bazı İşletmelerin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmadan Faaliyette Bulunması
6. Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedellerinin Alınmaması
7. Derneklerin Bakım Onarım ve Mal Alımı İşleri Bedellerinin Belediye Bütçesinden Karşılanması
8. Belediyeye Ait Taşınmazların Tahsis Yapılabilecek Kamu İdareleri Arasında Sayılmayan Vakıflara Tahsis Edilmesi
9. Kişilerden Alacaklar Hesabında Yer Alan Bazı Alacakların Takip ve Tahsil İşlemlerinin Yapılmaması
10. Kiraya Verilen Taşınmazların Kayıtlı Değerlerinin ve Bu Taşınmazlara Ait Kira Gelirlerinin Nazım Hesaplarda Takip Edilmemesi

---

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Kahramanmaraş Onikişubat Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir. Belediye, büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan bir ilçe belediyesidir ve belediyenin sınırları, bulunduğu ilçenin mülki sınırlarıdır.

Kamu İdaresinin temel mevzuatı 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanunlarda kurumun görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. Bununla birlikte görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerde de düzenlenmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde, büyükşehir belediyelerinin ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri ayrıntılı bir şekilde sayılmıştır. Söz konusu görev ve yetkiler genel olarak 5393 sayılı Kanun'da belirtilen görev ve yetkilerin paylaşımından ibarettir. Büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyonun büyükşehir belediyesi tarafından sağlanması da hüküm altına alınmıştır. Büyükşehir belediyelerinin, kendi sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetleme yetkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri hakkında 5393 sayılı Kanun'da yer verilen yetki, imtiyaz ve muafiyetlerin geçerli olduğu da mezkûr Kanun'da belirtilmiştir.

5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracağı, bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm

---

ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su, atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Kanun'a göre ilçe belediyesinin organları; belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanıdır.

Kahramanmaraş Onikişubat Belediyesinin Belediye Meclisi, biri Belediye Başkanı olmak üzere toplam 38 üyeden oluşmaktadır.

Belediye teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşmaktadır. Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler kurulabilmektedir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterler çerçevesinde belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır. 5393 sayılı Kanun'a istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, beldenin nüfus sayısına göre en çok dört adet belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir.

Kahramanmaraş Onikişubat Belediyesinin teşkilat yapısında, 20 adet birim müdürlüğü yer almıştır. Bu birimlerden Özel Kalem Müdürlüğü, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü ile Destek Hizmetleri Müdürlüğü doğrudan Başkana bağlıdır. Belediye Başkanınca memurlar arasından beş başkan yardımcısı atanmıştır. Belediyenin diğer 17 adet hizmet birimi 3 başkan yardımcısı arasında paylaştırılmış olup diğer 2 başkan yardımcısına bağlı hizmet birimi bulunmamaktadır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1:Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	404	90
Sözleşmeli Personel	-	118
Kadrolu İşçi	397	35
Geçici İşçi	-	2
Toplam	801	245
696 sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel		629

Belediyenin hissedarı olduğu bir adet şirketi bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Onikişubat Belediyesi de, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Onikişubat Belediyesinin 2021 yılı bütçe tahmini gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2:2021 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yııldan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri		30.677.000,00	157.891,00	30.834.891,00	29.117.205,36	1.717.685,64
02	SGK Devlet Primi Giderleri		5.200.000,00	-137.891,00	5.062.109,00	4.748.431,89	313.677,11
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri		120.202.000,00	37.657.230,01	157.859.230,01	144.091.649,47	13.767.580,54
04	Faiz Giderleri		10.000.000,00	8.776.558,00	18.776.558,00	18.776.057,35	500,65
05	Cari Transferler		2.380.000,00	2.186.074,26	4.566.074,26	4.531.074,26	35.000,00
06	Sermaye Giderleri		159.541.000,00	-11.639.862,27	147.901.137,73	101.344.140,48	46.556.997,25
09	Yedek Ödenek		37.000.000,00	-37.000.000,00	0,00		0,00
Toplam			365.000.000,00	0,00	365.000.000,00	302.608.558,81	62.391.441,19

Kahramanmaraş Onikişubat Belediyesinin 2021 mali yılı bütçesi ile 365.000.000,00 TL ödenek öngörülmüştür. Yıl içinde 302.608.558,81 TL bütçe gideri yapılmış, 62.391.441,19 TL ödenek iptal edilmiştir.

Tablo 3: 2021 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	85.010.000,00	57.438.637,58	125.192,41	57.313.445,17	67,42
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	9.000.000,00	11.524.818,97	4.947,50	11.519.871,47	128,00
04- Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	20.000.000,00	4.573.401,25		4.573.401,25	22,87
05- Diğer Gelirler	194.340.000,00	208.268.581,02	31.370,32	208.237.210,70	107,15
06- Sermaye Gelirleri	57.100.000,00	56.074.594,23	157.498,80	55.917.095,43	97,93
09- Red ve İadeler (-)	-450.000,00				
Toplam	365.000.000,00	337.880.033,05	319.009,03	337.561.024,02	92,48

2021 yılında net bütçe geliri %92,48 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bütçe gelir tahminine göre en yüksek oranlı gerçekleşme “Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri” ve “Diğer Gelirler”, en düşük gerçekleşme ise “Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler” bütçe çeşidinde olmuştur.

Tahmini bütçeye göre; “Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri”ndeki gerçekleşmenin %128,00

oranında olması diğer mal satış gelirlerinde kayıtlı asfalt yapımı satış bedeli ile Belediye Encümen kararıyla 2886 Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılan iş makinesi satışından kaynaklanmıştır. “Diğer Gelirler”deki gerçekleşmenin %107,15 oranında olmasında ise en büyük etken kişilerden olan alacaklar, bütçe tahminde 925.000,00 TL öngörülmüşken gerçekleşmenin 3.740.728,34 TL olmasıdır.

Yıl içerisinde 392.987.936,00 TL TL gelir tahakkuk etmiştir. Geçen yıldan devredenle birlikte toplam gelir tahakkuku 665.523.418,34 TL olmuştur. Net tahsilat 337.561.024,02 TL’dir. Toplam gelir tahakkukuna göre net tahsilat oranı %50,72’dir. Bu kapsamda bütçe kalemlerinde net gerçekleşme oranları farklılık göstermiş olup, toplam tahakkuk tutarına göre sağlanan net tahsilat, “Vergi Gelirleri”nde %64,20, “Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri”nde %79,21, “Diğer Gelirler”de %87,49, “Sermaye Gelirleri”nde %17,52, “Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler”de %100 oranında olmuştur.

Tablo 4:2021 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen Tutar) (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi %
01- Personel Giderleri	30.677.000,00	29.117.205,36	94,92
02-SGK Devlet Primi Giderleri	5.200.000,00	4.748.431,89	91,32
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	120.202.000,00	144.091.649,47	119,87
04- Faiz Gideri	10.000.000,00	18.776.057,35	187,76
05- Cari Transferler	2.380.000,00	4.531.074,26	190,38
06- Sermaye Giderleri	159.541.000,00	101.344.140,48	63,52
09- Yedek Ödenekler	37.000.000,00		
Toplam	365.000.000,00	302.608.558,81	82,91

Belediyenin 2021 yılında bütçe giderleri %82,91 seviyesinde gerçekleşmiştir. Başlangıç bütçesine göre öngörülen tutar, “Mal ve Hizmet Alım Giderleri”, “Faiz Giderleri” ve “Cari Transferler” bütçe çeşidinde aşılmıştır. Ancak Tablo 2’de de görüleceği gibi yıl içinde yapılan aktarmalar sonucunda bütçe ödeneğinin üzerinde gider yapılması önlenmiştir. Diğer bütçe çeşitlerinde ise başlangıç bütçesine göre beklenenin altında gerçekleşme olmuştur.

Belediyenin bütçe gelir ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2020 yılının 2019 yılına, 2021 yılının 2020 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2019 Yılı (TL) (A)	2020 Yılı (TL) (B)	2021 Yılı (TL) (C)	2020-2019 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2021-2020 Değişim Oranı (%) [E=(C- B)/B]
Vergi Gelirleri	45.272.548,45	48.495.801,11	57.438.637,58	7,12	18,44
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	7.314.764,61	3.728.872,33	11.524.818,97	-49,02	209,07
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	10.827.377,75	1.036.048,82	4.573.401,25	-90,43	341,43
Diğer Gelirler	122.422.872,76	148.276.235,22	208.268.581,02	21,12	40,46
Sermaye Gelirleri	29.575.875,00	29.843.377,50	56.074.594,23	0,90	87,90
Toplam	215.413.438,57	231.380.334,98	337.880.033,05	7,41	46,03
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	-876.891,62	-394.135,40	-319.009,03	-55,05	-19,06
Net Toplam	214.536.546,95	230.986.199,58	337.561.024,02	7,67	46,14

Tablodaki bilgiler dikkate alındığında; 2020 yılı gelirleri 2019 yılına göre %7,67 oranında, 2021 yılında gelirler ise 2020 yılındaki gelirlere göre %46,14 oranında artmış olup yıllar itibarıyla değişim oranlarındaki önemli farklılık “Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler”, “Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri” ile “Sermaye Gelirleri” bütçe çeşidinde olmuştur.

Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler’de, 2019 yılındaki tutarın yüksekliği bir gönüllünün engellilere okul yapımı için bağışladığı tutar ile Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı (YİKOB)’dan taziye evi yapımı ile Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)’tan sağlanan yardımlardan, 2020 yılına göre 2021 yılında; %341,43 oranındaki artış ise, Spor Toto Genel Müdürlüğü’nden spor salonu yapımı için sağlanan 3.135.850 TL ile cami yapımı vb nedenlerle kişilerden sağlanan sair yardımlardan kaynaklanmıştır. “Sermaye Gelirleri”ndeki farklılık ise arsa satışından kaynaklanmıştır. Belediyenin “Diğer Gelirler” içerisinde yer alan Merkezi İdare Vergi Gelirlerinden aldığı pay 2021 yılında 195.790.961,53 TL olup bütçe kaleminin en büyük payı söz konusu gelire aittir. 2020 yılına göre 2021 yılında bütçe gelirlerinin tamamında yüksek oranlı artış olurken en az artış %18,44 oranı ile “Vergi Gelirleri”nde olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2019 Yılı (TL) (A)	2020 Yılı (TL) (B)	2021 Yılı (TL) (C)	2020-2019 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2021-2020 Değişim Oranı (%) [E=(C- B)/B]
Personel Giderleri	22.790.042,23	25.147.563,21	29.117.205,36	10,34	15,79
SGK Devlet Prim Giderleri	3.638.719,91	4.030.646,58	4.748.431,89	10,77	17,81
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	113.480.200,95	103.928.164,66	144.091.649,47	-8,42	38,65
Faiz Giderleri	24.632.079,06	25.239.095,62	18.776.057,35	2,46	-25,61
Cari Transferler	3.163.874,48	5.017.244,28	4.531.074,26	58,58	-9,69
Sermaye Giderleri	93.651.478,01	50.231.609,03	101.344.140,48	-46,36	101,75
Toplam	261.356.394,64	213.594.323,38	302.608.558,81	-18,27	41,67

Belediyenin bütçe giderleri toplamı üç yıllık seyri ile ilgili olarak; 2020 yılında 2019 yılına göre %18,27 oranında azalma, 2021 yılında ise 2020 yılına göre %41,67 oranında artış olmuştur.

Yıllar itibariyle bakıldığında 2020 yılında 2019 yılına göre “Cari Transferler”de yüksek oranlı artış olmasına karşılık 2021 yılında 2020 yılına göre azalma meydana gelmiştir. Farklılık, İller Bankasına verilen (merkezi hükümet vergi gelirlerinden belediyelere düşen payın %2’si) paylardan ve kar amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferlerden kaynaklanmıştır. Aynı şekilde, “Sermaye Giderleri”nde, 2020 yılında 2019 yılına göre azalma olmasına karşılık 2021 yılında 2020 yılına göre yüksek oranlı artış olmuştur. Farklılıkta, müteahhitlik giderleri (hizmet tesisleri,sosyal tesisleri, yol yapımı) kapsamındaki harcamalar etken olmuştur.

Belediyenin Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; tahakkuk eden 2021 yılı Faaliyet Gideri 241.587.611,95 TL, Faaliyet Geliri 335.791.191,17 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 94.203.579,22 TL olarak gerçekleşmiştir. Belediyenin 31.12.2021 tarihli bilançosunun aktif ve pasif büyüklüğü 900.917.426,18 TL’dir.

Onikişubat Belediyesi’nin doğrudan hissedarı olduğu Şirket hakkında bilgi aşağıdadır.

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	ONBEL Temizlik İnşaat Gıda Sosyal Hizmetler Taşımacılık Turizm Madencilik Medya Enerji Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi	5.772.632,00	5.772.632,00	100,00

Belediye şirketinin dolaylı ortağı olduğu şirket bulunmamaktadır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Kahramanmaraş Onikişubat Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlık tarafından hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

a) Mizan cetveli

b) Temel mali tablolar

1) Bilanço

2) Faaliyet sonuçları tablosu

3) Nakit akış tablosu

c) Diğer mali tablolar

1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu

2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

- 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
- 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
- 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri
- Geçici ve kesin mizan
- Bilanço
- Faaliyet sonuçları tablosu
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu

---

---

idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmış ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dahil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5018 sayılı Kanun'un "İç kontrol sistemi" başlıklı Beşinci Kısımının 55, 56 ve 57'nci maddelerinde iç kontrol sisteminin tanımı, amacı ve yapısı belirlenmiştir. Söz konusu Kanun'da; İç kontrol; "*idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünü*", olarak tanımlanmıştır.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 31.12.2005 tarihli ve 26040 üçüncü mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 01.01.2006 tarihinde yürürlüğe giren İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın "İç kontrol standartları" başlıklı 5'nci maddesinde; "*İç kontrol standartları, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Bakanlık tarafından belirlenir ve yayımlanır. İdareler, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlüdür. Kanuna ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebilir.*" hükmü yer almaktadır.

Mezkûr hüküm gereği Hazine ve Maliye Bakanlığı, kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla gerekli standart ve temel şartları belirlemiş ve "Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği" adı altında 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlamıştır.

Belediyece, 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği çerçevesinde ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 5'inci Kısımında düzenlenen İç Kontrol Sistemi düzenlemesi esas alınarak, Kurumu ait İç Kontrol Eylem Planı hazırlanmıştır.

Eylem Planı hazırlanırken, Kuruma ait Stratejik Plan ve Performans Programı kaynaklarından yararlanılmıştır. Ayrıca Kamu İç Kontrol Standartları Uyum Eylem Planı

Rehberi doğrultusunda Uyum Eylem Planı Hazırlık ve Uygulama Çalışmaları, organizasyon yapısı, idari kapasite, çalışma yöntemleri ve benzer özellikleri uyumlaştırılmaya çalışılmıştır.

Kurumsal riskler ve bu risklere karşı alınabilecek önlemler belirlenmemiştir. Söz konusu risklere ilişkin Risk Oylama Formu, Risk Kayıt Formu ve Konsolide Risk Raporları idare tarafından doldurulmamıştır.

Adı geçen Usul ve Esaslar'ın "Dördüncü bölüm"ünün 16-26'ncı maddelerinde yer alan, mali hizmetler biriminin ön mali kontrolüne tâbi mali karar ve işlemlerin kontrolü için Mali Hizmetler Biriminde İç Kontrol alt birimi kurulmamıştır. Dolayısıyla belirli bir tutarın üzerindeki mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ait ihale dosyaları da sözleşme imzalanmadan önce ön mali kontrole tabi tutulmamaktadır.

Kurum organizasyon şeması bulunmaktadır. Yetki devirleri ve sınırları yazılı olarak belirlenmiştir. Onikişubat Belediye Başkanlığı İmza Yönergesi hazırlanmıştır.

Kurum Stratejik Planı 2020-2024 yıllarını kapsayacak şekilde 5 yıl süreli hazırlanmıştır.

Belediyedeki tüm personel "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in Ek 1'inde yer alan "Etik Sözleşmesini" imzalamıştır. Bu sözleşmeler personelin özlük dosyasında yer almaktadır. Kurum personelinin performansını ölçmeye ve değerlendirmeye yönelik bir yapı kurulmamıştır.

Faaliyet sonuçları ve değerlendirmelerinin yer aldığı faaliyet raporu her yıl hazırlanmakta ve kamuoyuna açıklanmaktadır.

Kurumda iç denetçi bulunmamaktadır. İç denetim birimi de oluşturulmamıştır.

Kamu gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerinin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yönetilmesini, Belediyenin kanunlara ve diğer düzenlemelere uygun olarak faaliyet göstermesini, her türlü mali karar ve işlemlerde olası usulsüzlüğün önlenmesini, varlıkların kötüye kullanılmasını ve israfını önlemek ve kayıplara karşı korunmasını teminen 5018 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat çerçevesinde iç kontrol sisteminin işletilmesinin ve iç denetim biriminin oluşturulmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

---

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Kahramanmaraş Onikişubat Belediyesinin 2021 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Faiz Giderlerinin Dönemsellik İlkesine Uygun Kaydedilmemesi ve Tahakkuk Etmemiş Faizlerin Tahakkuk Etmiş Gibi Muhasebeleştirilmesi

Belediyenin kredi faizleri işlemlerinin incelenmesi sonucunda; bankalardan yapmış olduğu kısa ve uzun vadeli borçlanma kayıtlarında, ödenecek toplam faizin, henüz tahakkuk etmeden, krediyle yapılan borçlanma işlemlerinin muhasebe kayıtlarına alınması aşamasında, 381 ve 481 no.lu “Gider Tahakkukları Hesabı”na alacak, “630 Giderler Hesabı”na borç kaydı yapıldığı, bu nedenle de 2021 yılında vadesi geldiği için ödenmiş faizin, cari yılda gider hesaplarına kaydının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Muhasebenin temel kavramlarından olan “dönemsellik kavramı”, işletmenin sürekliliği kavramı uyarınca sınırsız kabul edilen ömrünün, belli dönemlere bölünmesi ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanmasıdır. Gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesi hasılat, gelir ve kârların aynı döneme ait maliyet, gider ve zararlarla karşılaştırılması bu kavramın gereğidir.

Muhasebenin tam açıklama kavramı ise; mali tablolarda finansal bilgilerin tam olarak açıklanması yanında yeterli, açık ve anlaşılır olmasını ifade etmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin “381 Gider Tahakkukları Hesabı”na ilişkin “Hesabın niteliği” başlıklı 289'uncu maddesinde; bu hesabın kısa vadeli iç ve

dış mali borçlar hesap gruplarında izlenmeyen, tahakkuk etmiş giderlerden kaynaklanan ancak gelecek aylarda ödenebilir duruma gelecek olan borçlar ile uzun vadeli yabancı kaynaklar ana hesap grubu içindeki gider tahakkukları hesabında kayıtlı tutarlardan vadesi bir yılın altına inenlerin izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir.

Anılan Yönetmelik'in "481 Gider Tahakkukları Hesabı"na ilişkin "Hesabın niteliği" başlıklı 338'inci maddesinde ise; bu hesabın uzun vadeli iç ve dış mali borçlar hesap gruplarında izlenmeyen; tahakkuk etmiş giderlerden kaynaklanan ancak içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemden sonraki dönemlerde ödenebilir duruma gelecek olan borçların izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Hesap planı açıklamaları kapsamında, kredi faizlerinin sözleşme gereği tahakkuk etmiş ancak ödemeleri sonraki aylara/yıllara ötelenmiş ise, söz konusu faiz tutarları vadesine uygun 381 ve 481 no.lu "Gider Tahakkukları Hesabı"na tahakkuku yapılarak "630 Giderler Hesabı"na gider yazılmalı, ödemeler sözleşmede ötelenmemiş ise ödeme günü gelmiş faizler, "630 Giderler Hesabı"na borç kaydedilerek "103 Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri" ile "102 Bankalar Hesabı"na ilgili kayıtların yapılması suretiyle faiz ödemesi muhasebe kayıtlarına alınmalıdır. Faiz ödemesinin vadesinde gerçekleştirilememesi durumunda da bu tutar belediyenin bankaya borcu olarak kayıtlarda yer almalıdır.

Oysa ki Belediye; önceki yıllardan bu yana bankalardan kullandığı kredilerin anapara taksit ödemelerine ait sözleşme süresinin tamamında ödenmesi gereken tüm faizleri, kredinin alındığı yılda "630.04 Faiz Giderleri Hesabı"na borç, gelecek aylarda/yıllarda ödenecek kısmını ise vade durumuna uygun olarak 381 ve 481 no.lu "Gider Tahakkukları Hesabı"na alacak kaydetmiştir. Bu nedenle de kredi borçlarının 2021 yılında vadesi geldiği için ödenen 18.573.564,46 TL tutarındaki faizi, bu yılın Faaliyet Sonuçları Tablosunda yer almamıştır.

Diğer taraftan 2021 yıl sonu itibarıyla 381 ve 481 no.lu "Gider Tahakkukları Hesabı"nda yer alan toplam 20.125.600,05 TL ise Belediyenin 2022 ve sonraki yıllarda ödeyeceği, henüz tahakkuk etmemiş kredi faiz tutarına ait olduğundan, 381 ve 481 no.lu "Gider Tahakkukları Hesabı" da Yönetmelik'teki hesap tanımlarına uygun kullanılmamıştır.

Son üç yıllık faaliyet sonuçları tablosuna göre, "630.04 Faiz Giderleri Hesabı"nda 2019 yılında 26.968.891,30 TL, 2020 yılında 14.095.836,33 TL tutar mevcut olup yeni bir kredi kullanımı yapılmadığından cari yılda 18.573.564,46 TL faiz gideri olmasına rağmen 2021 yılı Faaliyet Sonuçları Tablosunda yer almamış, önceki yıllarda ise faiz giderleri olması gerekenin

---

çok üzerinde mali tablolara yansımıştır. Yapılan incelemede, 2021 yılında 630.04 no.lu hesapta bulunan 202.492,59 TL'nin ise leasing kapsamında ödenen faiz olduğu görülmüştür.

Söz konusu kayıtlarla, vade sonuna kadarki yılların mali tablolarında "630.04 Faiz Giderleri" hesabında yılına ait ödenmiş faizlerin yer alması engellenmiş olmaktadır. Dolayısıyla cari yılda vadesi gelen faiz tutarları önceki yıllarda "630 Giderler Hesabı"nda yer aldığından, faiz gideri açısından dönemsel ilkesine uyulmamıştır.

Kredilerin anapara taksit ödemelerine ait sözleşme süresinin tamamında ödenmesi gereken tüm faizlerin, kredinin alındığı yılda "630.04 Faiz Giderleri Hesabı"na borç kaydedilmesi nedeniyle, hesaplar düzeltilmediği takdirde vade sonuna kadarki yılların mali tablolarındaki "630.04 Faiz Giderleri Hesabı"nda, yılına ait ödenmiş faizler de yer almayacaktır.

Belediyenin 2021 yılında ödemiş olduğu banka kredileri anapara taksit ödemelerine ait faiz giderlerinin Faaliyet Sonuçları Tablosunda "630 Giderler Hesabı"nda yer almaması ve ilerideki yıllarda ödenecek olan banka kredileri faiz tutarının tamamının tahakkuk etmediği halde 381 ve 481 no.lu "Gider Tahakkukları Hesabı"nda yer alması nedeniyle mali tablolar gerçeği yansıtmamaktadır.

Belediye tarafından verilen cevapta; faiz tutarının takibi için Detaylı Hesap Planına Nazım Hesaplarda yer alan "920 Gider Taahhütleri Hesabı"na alt hesap eklenmesi yönünde T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü'nden talepte bulunulduğu, talebin uygun görülmesi ve yardımcı hesap ihdası akabinde toplam faiz tutarının takibinin "920 Gider Taahhütleri Hesabı" üzerinden yapılacağı belirtilmiştir.

Belediye tarafından gönderilen cevap ve eki değerlendirildiğinde; hesap ihdası için ilgili Bakanlığa talepte bulunulduğu ve gerekli hesap ihdası yapıldığında faiz tutarının ihdas edilen hesaplarda izleneceği belirtilmiştir. Ancak bu haliyle hesap ihdası yapılana kadar ilgili hesaplarda düzeltme kaydı yapılmaması halinde dönemsel ilkesine uygun faiz giderlerinin kaydı mümkün olmayacaktır.

Sonuç olarak;

-Kredi sözleşmesine ilişkin olarak ödeme planında yer alan toplam faiz tutarının 381 ve 481 no.lu "Gider Tahakkukları Hesabı"na kaydedilmemesi,

---

-Banka kredileri anapara taksit ödemelerine ait vadesi gelmiş faiz tutarının “630 Giderler hesabına” borç kaydedilerek “103 Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri Hesabı” ile “102 Bankalar Hesabı”na ilgili kayıtların yapılması,

-Sadece kredi sözleşmelerinde belirtilmiş ise; tahakkuk etmiş ancak ödemeleri sonraki aylara/yıllara ötelenmiş kredi faizlerinin vadesine uygun 381 ve 481 no.lu “Gider Tahakkukları Hesabı”na tahakkuku yapılarak “630 Giderler Hesabı”na gider kaydedilmesi,

-Belediyelerin kredi ödeme planında yer alan toplam faiz tutarının takibi için Detaylı Hesap Planına Nazım Hesaplarda yer alan "920 Gider Taahhütleri Hesabı"na alt hesap eklenmesi yönünde T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nca hesap ihdas edilene kadar da, hali hazırda 381 ve 481 no.lu "Gider Tahakkukları Hesabı"nda yer alan tutarlar ile önceki yıllarda bu tutarların karşılığı dönemsel ilkesine aykırı olarak gider hesaplarına kaydedilen tutarlara ilişkin kayıtların düzeltilmesi,

-Gerekli hesap ihdasından sonra ise, kredi anapara faizlerinin takibini teminen söz konusu faiz borçlarının Nazım Hesaplara kaydedilerek vadesi gelmiş faiz tutarının bu hesaplardan karşılıklı mahsup edilmesi,

gerekmektedir.

BULGU 2: Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar ile Amortismanının Usulüne Uygun Muhasebeleştirilmemesi

Belediye bilançosunun incelenmesi sonucunda; “294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı”nın 199.559,61 TL borç, “299 Birikmiş Amortismanlar Hesabı”nın ise 13.335,00 TL alacak bakiyesi verdiği, aradaki 186.224,61 TL tutarındaki farkın, muhasebe kayıtlarının mevzuata uygun yapılmamasından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin “29 Diğer duran varlıklar” başlıklı 223'üncü maddesinde; “(1) *Bu hesap grubu, duran varlık niteliği taşıyan ve duran varlık hesap gruplarına girmeyen, diğer duran varlıklar ile ilgili duran varlık hesaplarından, bu gruptaki hesaplara aktarılan amortisman tabii varlıkların birikmiş amortismanlarının izlenmesi için kullanılır.*

(2) *Diğer duran varlıklar niteliklerine göre bu grup içinde açılacak aşağıdaki hesaplardan oluşur.*

*294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı**297 Diğer Çeşitli Duran Varlıklar Hesabı*

299 Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-)” denilmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin, "294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı" açıklamasına ilişkin, “Hesabın niteliği” başlıklı 224’üncü maddesinde bu hesabın, çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların izlenmesi için kullanılacağı, "299 Birikmiş Amortismanlar Hesabı" açıklamasına ilişkin, “Hesabın niteliği” başlıklı 228’inci maddesinde ise bu hesabın, diğer duran varlıklar hesap grubunda yer alan hesaplarda kayıtlı amortisman tabi duran varlıklar için ayrılmış olan amortisman tutarlarını izlemek için kullanılacağı, belirtilmiştir.

Ayrıca 04.11.2015 tarih, 29522 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Muhasebat Genel Müdürlüğü Amortisman ve Tükenme Payları Genel Tebliği’nin (Sıra No: 47) “Amortisman ve tükenme payı süre ve oranları” başlıklı 6’ncı maddesinin yedinci fıkrasında; “*Çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren amortisman tabi maddi duran varlıklardan 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında izlenmesine karar verilenlerin, amortisman tabi tutulmamış kısmının tamamı amortisman tabi tutulur.*” denilmektedir.

Söz konusu 47 sıra no’lu tebliğe göre, çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların 294 no.lu hesaba kaydı yapılırken amortisman tabi tutulmamış kısmının da amortisman tabi tutulması gerekmekte olup kullanılma olanağını yitirmiş varlıkların bilançoda “29 Diğer duran varlıklar” hesap grubunda bakiyesiz yer alması sağlanmalı ve söz konusu varlıkların, elden çıkarılana kadar 294 ve 299 no.lu hesaplarda takibine devam edilmelidir.

Belediyenin son beş yıldaki 294 ve 299 no.lu hesap bakiyelerine ilişkin tablo aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 8:Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar (TL)

Hesabın Adı	2017	2018	2019	2020	2021
294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı	18.645,00	67.011,78	67.442,48	(*)101.178.247,05	199.559,61
299-Birikmiş Amortism.Hesabı(-)	-13.335,00	-13.335,00	-13.335,00	-13.335,00	-13.335,00
29-Diğer Duran Varlıklar	5.310,00	53.676,78	54.107,48	101.164.912,05	186.224,61

(*) 2020 yılı kayıtlarında yanlışlık olduğundan 2021 yılında gerekli hesap düzeltmesi yapılmıştır.

Tabloda da görüldüğü üzere, yıllar itibariyle her yıl hurda niteliği taşıyan varlıklar 294 no.lu hesaba aktarılmış, ancak "299 Birikmiş Amortismanlar Hesabı"nda değişiklik olmamıştır.

31.12.2021 tarihli bilançoda "294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı" 199.559,61-TL, "299 Birikmiş Amortismanlar Hesabı" 13.335,00-TL olup "29 Diğer duran varlıklar" hesap grubu 186.224,61 TL bakiye vermiştir.

Örnekleme incelemede 12.11.2021 tarih, 11215 sayılı yevmiyede olduğu gibi, 294 no.lu hesaba kaydedilen varlıkların, daha önceki yıllarda ayrılmış olan amortismanının "257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı"nda bırakıldığı görülmüştür.

Mevcut haliyle bilançoda, "25 Maddi duran varlıklar" ve "29 Diğer duran varlıklar" hesap grubu gerçek bakiyeyi göstermemektedir. Oysa yıl sonu itibariyle, önceki yıllardan bu yana 294 no.lu hesaba aktarılan varlıkların amortismanlarının "257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı"nda olup olmadığı ve/veya tamamının amortismanına tabi tutulup tutulmadığının tespit edilmesi ve kullanılma olanağını yitiren varlıkların Muhasebat Genel Müdürlüğü Amortisman ve Tükenme Payları Genel Tebliği (Sıra No: 47) ile Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'ne uygun kayıtlarının yapılması gerekmekte idi.

Belediye tarafından verilen cevapta; gerekli kontroller yapılarak düzeltme fişi ile 294 ve 299 no.lu hesap bakiyelerinin eşitliğinin sağlandığı belirtilmiştir.

Belediye tarafından gönderilen cevap ve ekleri değerlendirildiğinde; 31.12.2021 tarihli bilançoda 294 ve 299 no.lu hesaplar arasındaki 186.224,61 TL olan farkın, 10.05.2022 tarih, 4491 sayılı muhasebe işlem fişi ile düzeltildiği, görülmüştür.

Sonuç olarak; yapılan kaydının 31.12.2021 tarihli bilançoju düzeltme etkisi bulunmamaktadır. Bundan böyle ilgili mevzuata uygun kayıtların yapılması sağlanarak mali tabloların doğru bilgileri içermesi sağlanmalıdır.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Belediye Gelirlerinin Takiplerinin Eksik Yapılması ve Bazı Gelir Kalemlerinde Tahsilat Oranının Çok Düşük Düzeylerde Kalması

Onikişubat Belediyesi gelir işlemlerinin incelenmesi sonucunda; Belediye gelirlerinin tebliğ, tahakkuk ve takibi için gerekli süreçlerin tam işletilmediği, bazı gelir kalemlerinde tahsilat oranının çok düşük düzeylerde kaldığı ve gelirlerinden tahsil edilemeyen tutarların yıllar itibari ile arttığı tespit edilmiştir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un "Ödeme emri" başlıklı 55'inci maddesi ilk fıkrasına göre amme alacağını vadesinde ödemeyen mükelleflere, 15 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları gerektiği bir "Ödeme emri" ile tebliğ olunur. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise; "*Ödeme emrinde borcun asıl ve ferilerinin mahiyet ve miktarları, nereye ödeneceği, müddetinde ödemediği veya mal bildiriminde bulunmadığı takdirde borcun cebren tahsil ve borçlunun mal bildiriminde bulununcaya kadar üç ayı geçmemek üzere hapis ile tazyik olunacağı, gerçeğe aykırı bildirimde bulunduğu takdirde hapis ile cezalandırılacağı kayıtlı bulunur. Ayrıca, borçlunun 114 üncü maddedeki vazifeleri ve bu vazifeleri yerine getirmediği takdirde hakkında tatbik edilecek olan ceza bu ödeme emrinde kendisine bildirilir.*" denilerek ödeme emrinde bulunması gereken unsurlar sıralanmıştır.

Mevzuat uyarınca; kendisine ödeme emri tebliğ edilen borçlu mükellef, 15 gün içinde borcunu ödemek veya ödememe durumunda ise mal bildiriminde bulunmak zorundadır. Kendisine ödeme emri tebliğ edildiği halde 15 gün içinde borcunu ödemeyen ve mal bildiriminde de bulunmayan borçlu mükellefler hakkında, 6183 sayılı Kanun'un 60'ıncı maddesi uyarınca hapsen tazyik talebinde bulunulur. Borçlunun hapsen tazyiki için, Belediyece bir yazı ile icra mahkemesine başvurulur. Bu şekilde alınan hapsen tazyik kararları, infaz için derhal yetkili Cumhuriyet Savcılığına gönderilir.

Yine mevzuat hükümleri gereği, kendisine ödeme emri tebliğ edildiği halde 15 gün içerisinde borcunu ödemeyen borçlular hakkında cebren tahsil, haciz işlemleri yapılmalıdır. Bu aşamada adı geçen Kanun'un 62'nci maddesine göre borçlunun, mal bildiriminde gösterilenlerden, Belediyece tespit edilen borçlu veya üçüncü şahıslar elindeki menkul mallarından, gayrimenkullerinden veya alacak ve haklarından kamu alacağına yetecek miktarı belediyece haczolunmalıdır.

Haciz işlemlerinin ilk aşaması haciz varakalarının tanzim edilerek onaylanmasıdır. 6183 sayılı Kanun'un "Haciz varakası" başlıklı 64'üncü maddesine göre haciz işlemleri, Belediyece düzenlenen ve mahallin en büyük memuru veya vekalet vereceği memur tarafından tasdik edilen haciz varakalarına dayanılarak yapılır. Belediyelerde haciz varakasını imzalama yetkisi esas itibariyle kaymakam veya valilerde olmakla birlikte bu yetki belediye başkanına devredilmektedir.

Belediyeye borçlu mükelleflerin gayrimenkul, araç, nakit değeri bulunup bulunmadığını araştırmak için ilgili birimlere haciz bildirisi tebliğ edilir. 6183 sayılı Kanun'un 77'nci maddesine göre menkul malların haczi, 88'inci maddesine göre gayrimenkul malların haczi, 79'uncu maddesine göre ise üçüncü şahıslardaki menkul malların, alacak ve hakların haczi gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu madde hükmüne göre Belediye, doğrudan banka şubelerine veya belli tutarın üstündeki alacaklar için bankaların genel müdürlüklerine de haciz bildirimini tebliğ edebilir.

Taşınmaz ve taşınır satışı, kira ve ücret gelirleri gibi belediye gelirlerinden zamanında ödenmeyenlerin takibi için ise 6098 sayılı Borçlar Kanunu ve 2004 sayılı İcra İflas Kanunu hükümleri uyarınca hukuk servisine gerekli bildirimlerin yapılması ve hukuk servisinde icra takibinin yapılması gerekmektedir.

Yapılan incelemelerde, 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsilinin yapılması gereken gelir kalemlerinin bir kısmında borçlu mükelleflere ödeme emri gönderme, sonrasında ise gayrimenkuller için Tapu Müdürlüğüne, taşıtlar için ise ilgili kurumlara haciz şerhi konulma ve bankalara haciz bildiriminde bulunma işlemlerinin yapılmadığı tespit edilmiştir. Devreden dosya sayısı, 2019 yılında 1828, 2020 yılında 3597, 2021 yılında ise 4788 adet olduğu, ertesi yıla devreden dosya sayısının sürekli arttığı görülmüştür. Devreden tahakkuk tutarı 2019 yılında 252.861.956,84 TL, 2020 yılında 272.535.174,83 TL ve 2021 yılında yaklaşık 55.500.500,00 TL artışla 327.962.394,32 TL olmuştur.

Kaçak inşaat nedeniyle 2016-2021 yılları arasında kesilen bazı idari para cezalarının ilgili kişilere tebliğ edilmediği, bu nedenle söz konusu gelir kaleminin tahakkukunun yapılamadığı tespit edilmiştir. Belediye gelir takip programından alınan verilerde, 3.806.554,61 TL tahsil edilmeyen idari para cezası olduğu, ancak Gelir Kesin Hesap Cetvelinde ertesi yıla devreden diğer idari para cezalarının 311.439,43 TL olduğu görülmüştür. İki tutarın arasındaki fark olan 3.495.114,98 TL'nin tebliğ edilmeyen idari para cezalarından kaynaklandığı anlaşılmıştır. Ayrıca yap işlet devret modeli ile yaptırılan lunapark, restoran ve hobi evleri için

---

de yaklaşık 500.000,00 TL gelir tahakkuku yapılmadığı görülmüştür. Söz konusu hususun birimler arası koordine eksikliğinden kaynaklandığı belirlenmiştir.

Yukarıda Kanun maddelerinde açıklandığı üzere bazı mükellefler için mal bildiriminde bulunma aşamasının takip edilmediği, bildirimde bulunmayanlara hapsen tazyik talebinde bulunulmadığı, banka şubelerine veya genel müdürlüklerine haciz tebliğinin bildirilmediği, Kanun'un 114'üncü maddesindeki yaptırımların tam uygulanmadığı tespit edilmiştir.

Belediye gelirlerinin tebliğ, tahakkuk, tahsil ve takip süreçlerinde yaşanan aksaklıklar, tahakkuku yapılan belediye gelirlerinin tahsilat oranlarının düşük düzeylerde kalmasına neden olmuştur. Tahsilat oranları; Bina Vergisinde %58,84 oranında, Arsa Vergisinde %61,92 oranında, Arazi Vergisinde %10,13 oranında, İlan ve Reklam Vergisinde %35,82 oranında, İşyeri ve Diğer Şekillerde Kullanılan Binalara Ait Çevre Temizlik Vergisinde %35,46 oranında, Diğer Taşınmaz Kira Gelirlerinde %42,28 oranında, Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Çeşitli Gelirlerde %43,48 oranında ve Diğer İdari Para Cezalarında %22,21 oranında kalmıştır.

Bütçe Gelir Kesin Hesap Cetvelinde yer alan "Yukarıda tanımlanmayan diğer para cezaları"nda tahsilat oranı %87,92 görünmekte ancak tahakkuk kaydı yapılmayan 3.495.114,98 TL dikkate alındığında tahsilat oranı %40'ın altına inmektedir. Bu verilere göre, Gelir Kesin Hesap Cetveli doğru veri sunmamaktadır. Ayrıca "Taşınmaz satış gelirleri" tahakkukunun 2021 yılına devir tutarının 222.164.372,12 TL olduğu, yılı içinde 96.961.188,75 TL artışla 319.125.560,87 TL'ye yükseldiği, tahsilat oranının %17,52 oranında olduğu görülmüştür. Söz konusu rakamlar yanlış tahakkuktan kaynaklanmış olup Gelir Kesin Hesap Cetveli bu haliyle doğru bilgi yansıtmamaktadır.

Gelirlerin takibinde yaşanan aksaklıkların, kurumun mali yapısında bozulmaya yol açacağı, bu durumun yatırımlar ile diğer belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde aksamalara neden olacağı değerlendirilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediye başkanının görev ve yetkileri" başlıklı 38'inci maddesine göre belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etme görevi belediye başkanına verilmiş ve bu konuda belediye başkanı birinci derecede sorumlu kılınmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Gelirlerin toplanması sorumluluğu" başlıklı 38'inci maddesinde "*Kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanlar, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludur.*" denilmektedir. Gelirlerin tahakkuk ve takip

---

görevi, aynı Kanun'un "Mali hizmetler" başlıklı 60'ıncı maddesinde Mali Hizmetler Birimine, gelirlerin tahsil görevi ise "Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları" başlıklı 61'inci maddesinde Muhasebe Yetkilisine verilmiştir. Kanun maddesi hükümlerine göre, ilgili kamu görevlileri Belediye gelirlerinin tahakkuk, tahsil ve takip süreçlerini yürütmekle yükümlüdürler.

Belediye tarafından verilen cevapta; Covid-19 salgınından dolayı mükelleflerin ekonomik durumları göz önünde bulundurularak bu dönemde alacakların tahsil edilmesi konusunda zorlama yapılmadığı, mükelleflere SMS yoluyla hatırlatma yapıldığı, E-Devlet Platformu üzerinden 67.406 mükellefe borç bildiriminde bulunulduğu ve kesilen cezalarla ilgili birimin kurulmuş olup tahsilat takibi için çalışmaların devam ettiği belirtilmektedir.

Belediye tarafından gönderilen cevap değerlendirildiğinde; idari para cezaları ile ilgili birim kurulduğu ve çalışmalara devam edildiği belirtilmiş olup, Belediyece bu hususla ilgili gerekli çalışmaların yapılmaya başlandığı anlaşılmaktadır. Bulguda yer alan diğer gelir kalemlerinin tahsilat miktarları ve oranlarının artırılması için bulguda açıklanan idari ve yasal takip süreçleri işletilmelidir.

Sonuç olarak; idari para cezalarında tebliğ, tahakkuk, tahsil süreçlerinin işletilmesi, vergi, harç, katılma payı ve idari para cezaları gibi belediye gelirlerinden zamanında ödenmeyenlerin takibi için 6183 sayılı Kanun'un yukarıda açıklanan madde hükümleri; satış, kira ve ücret gelirlerinden zamanında ödenmeyenlerin takibi için ise 6098 sayılı Borçlar Kanunu ve 2004 sayılı İcra İflas Kanunu hükümlerinin uygulanması, gelirlerin tahakkuk, tahsil ve takibini yapan birimler arasında etkin bir koordinasyonun sağlanması gerekmektedir.

BULGU 2: Çevre Temizlik Vergisi Paylarının Takip ve Tahsilinin Yapılmaması

Su ve Kanalizasyon İdarelerince ilgili ilçe belediyelerine ödenmesi gereken Çevre Temizlik Vergisi paylarının, Belediyece takip ve tahsil edilmediği görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Çevre temizlik vergisi" başlıklı Mükerrer 44'üncü maddesi; *"Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar çevre temizlik vergisine tabidir.*

...

Su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle hesaplanan çevre temizlik vergisi, su faturasında ayrıca gösterilmek suretiyle tahakkuk etmiş sayılır. Bu suretle tahakkuk eden vergi, su tüketim bedeli ile birlikte belediyelerce tahsil edilir. Su ve kanalizasyon hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan büyükşehir belediye sınırları ve mücavir alanlardaki çevre temizlik vergisi ise 20.11.1981 tarihli ve 2560 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulan su ve kanalizasyon idarelerince tahsil edilir.

...

Su ve kanalizasyon idareleri büyük şehir dahilindeki her ilçe veya ilk kademe belediyesinin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan konutlara ilişkin olarak tahsil ettiği çevre temizlik vergisi ile bu verginin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil ettiği gecikme zammının yüzde seksenini tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar bir bildirim ile ilgili belediyeye bildirerek aynı süre içinde öder. Tahsil edilen vergi ve gecikme zammının yüzde yirmisini ise münhasıran çöp imha tesislerinin kuruluş ve işletmelerinde kullanılmak üzere büyük şehir belediyesinin hesabına tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar aktarır. Büyük şehir belediye sınırları içinde bulunan belediyelerin kendileri tarafından tahsil edilen çevre temizlik vergisinin yüzde yirmisi aynı esaslar çerçevesinde büyük şehir belediyelerine aktarılır.

Tahsil ettiği vergiyi veya gecikme zammını yukarıda belirtilen süre içinde ilgili belediyeye yatırmayan idarelerden, bu tutarlar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edilir.

Bu maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarında yer alan tutarlar, her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılır. Bu tutarların belirlenmesinde, vergi tutarlarının yüzde beşini aşmayan kesirleri dikkate alınmaz.

...”

Hükmünü amirdir.

Kanun koyucu söz konusu madde ile su ve kanalizasyon idarelerinin büyükşehir dâhilindeki ilçe belediyelerinin, belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan konutlardan tahsil edeceği Çevre Temizlik Vergisinin hesaplama şeklini, tahsil usul ve unsurlarını, ilçe belediyelerine aktarılacak oran ve ödeme zamanını belirlemiştir.

Yapılan incelemede, mevzuatında öngörülen Çevre Temizlik Vergisi paylarının ilgili su ve kanalizasyon idaresi olan Kahramanmaraş Su ve Kanalizasyon İdaresi (KASKİ) tarafından aktarımın yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yerinde denetim esnasında 27.01. 2022 tarih ve 02 sayılı yazımızla Çevre Temizlik Vergisi paylarından doğan Onikişubat Belediyesinin alacak tutarının Kahramanmaraş Su ve Kanalizasyon İdaresine sorulması üzerine gelen cevabi yazı ve eklerinden; Belediyenin, KASKİ'den 21.365.150,63 TL çevre temizlik payı alacağı bulunduğu anlaşılmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun “Gelirlerin toplanması sorumluluğu” başlıklı 38’inci maddesinde; kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanların ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu olduklarını hükme bağlamıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Belediye başkanının görev ve yetkileri” başlıklı 38 inci maddesinin (f) bendinde, belediye başkanı “*belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek*” le özellikle görevli ve yetkili kılınmıştır.

Belediye tarafından verilen cevapta; Çevre Temizlik Vergisi paylarının takip ve tahsilinin yapılmasıyla ilgili, Kahramanmaraş Su ve Kanalizasyon İdaresine tekrar yazı yazıldığı, cevap gelmemesi veya olumsuz cevap gelmesi durumunda hukuki işlemlerin başlatılacağı belirtilmiştir.

Belediye tarafından gönderilen cevap değerlendirildiğinde, Belediyece bulguda yer alan hususlarla ilgili gerekli çalışmaların yapılmaya başlandığı anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, Onikişubat Belediyesinin tüzel kişilik kazandığı 01.04.2014 tarihinden bu yana doğan söz konusu çevre temizlik vergisi ve gecikme zammı tutarlarının; zamanaşımı süreleri de dikkate alınarak, tahsili yönünde hukuki takibata geçilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Yeraltı ve Kaynak Sularının Kira Gelirlerinden Belediyenin Payına Düşen Kısımın Takip ve Tahsilinin Yapılmaması

Onikişubat ilçesi sınırları içerisinde bulunan yerlerdeki yeraltı ve kaynak sularının yıllık kira bedeli üzerinden belediyeye ödenmesi gereken %25 oranındaki payların takip ve tahsilinin yapılmadığı görülmüştür.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un, yürürlük tarihi 30.03.2014 olan, 1'inci maddesinin beş numaralı fıkrası ile Kahramanmaraş İl Özel İdaresinin tüzel kişiliği kaldırılmış ve aynı Kanunun "Çeşitli hükümler" başlıklı 3'üncü maddesinin iki numaralı fıkrası ile; "Mevzuatla il özel idarelerine yapılan atıflar bu Kanun kapsamında tüzel kişiliği kaldırılan il özel idareleri için ilgisine göre bakanlıklara, bakanlıkların bağlı veya ilgili kuruluşları ile bunların taşra teşkilatına, Hazineye, valiliklere, büyükşehir belediyelerine ve bağlı kuruluşlarına veya ilçe belediyelerine yapılmış sayılır. Tüzel kişiliği kaldırılan il özel idarelerine 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve diğer mevzuatla verilmiş olan yetki, görev ve sorumluluklar ilgisine göre bu kurum ve kuruluşlar tarafından kullanılır ve yerine getirilir..." hükmü getirilmiştir.

Bu nedenle, 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkındaki Kanun'un 4'üncü maddesinin üçüncü fıkrasındaki "Kuyu açan kimse, bulunan suyun ancak kendi faydalı ihtiyaçlarına yetecek miktarını kullanmaya yetkilidir. (Ek cümleler: 3/7/2003-4916/22 md.) Bu miktarı aşan sular ile sulama, kullanma ve işlenerek veya doğal haliyle içme suyu olarak satılmak üzere çıkarılan yeraltı suları, Hazinesin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerdeki kaynak suları (mazbut vakıflara ait sular hariç), 2886 sayılı Kanun hükümlerine uyularak il özel idarelerince kiraya verilir. Tahsil edilen kira gelirinden; yer altı veya kaynak suyunun çıktığı yer, köy sınırları içinde ise o yerdeki köy tüzel kişiliğine %15, belediye sınırları içinde ise ilgili belediyeye % 25 oranında pay verilir" hükmü gereği daha önceden il özel idarelerine düşen; "yeraltı ve kaynak sularının kiralaması, gelirini tahsil ve kanuni payların ilgili idarelerine gönderilmesi" çerçevesinde kalan yetki, görev ve sorumluluklar 30.03.2014 tarihinden itibaren büyükşehir belediyelerine ve bağlı kuruluşlarına geçmiştir.

Keza, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (r) bendinde;

"Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak; kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak" ve

Kahramanmaraş Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş Görev ve Yönetimine İlişkin Teşkilat Yönetmeliğinin "İçme Suyu Dairesi Başkanlığı" başlıklı 29'uncu maddesinde ise;

“İçme Suyu Dairesi Başkanlığının görev, yetki ve sorumlulukları;

...

z)) (EK: 25/09/2019-2019/181 Yön.Kur.) Kahramanmaraş İl sınırlarında içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yer altı ve yer üstü kaynaklardan sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması, kaynaklardan abonelere ulaştırılması için regülatör, baraj, gölet, isale, ana ve tali şebeke hatları ile buna bağlı izleme sistemleri (scada); su kuyuları, pompa istasyonu, enerji tesisleri, su depoları ile bunlara bağlı otomasyon sistemlerinin zemin etüdü amaçlı jeoteknik, jeolejik etüt ve sondaj çalışmalarının plan ve projelerini yapmak ve yaptırmak, bu projelere göre gerekli istimlak işlemlerini yapmak. Tesis kurmak ve kurdurmak, kurulan tesisleri işletmek üzere çalışır ve sorunsuz şekilde ilgili daire başkanlıklarına teslim etmek,

aa) (EK: 25/09/2019-2019/181 Yön.Kur.) İçme suyu kaynaklarını tespit etmek,

ab) (EK: 25/09/2019-2019/181 Yön.Kur.) Kaynak sularının tahsis ve kiralanması ile ilgili iş ve işlemleri yapmak,

...”

denilmektedir.

Sonuç olarak, mezkur 6360 sayılı Kanunla yapılan düzenleme gereği “yeraltı ve kaynak sularının kiralaması, gelirini tahsil ve kanuni payların ilgili idarelere gönderilmesi” çerçevesinde kalan yetki, görev ve sorumlulukların 30.03.2014 tarihinden itibaren Kahramanmaraş Su ve Kanalizasyon İdaresince yerine getirilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Onikişubat Belediyesinin tüzel kişilik kazandığı 01.04.2014 tarihinden bugüne kadar, yeraltı ve kaynak sularının kiralanması gelirlerinden belediyenin payına düşen tutarların ilgili İdarece gönderilmediği tespit edilmiştir.

Yerinde denetim esnasında 27.01. 2022 tarih ve 02 sayılı yazımızla yeraltı ve kaynak sularının kiralanması gelirlerinden doğan Onikişubat Belediyesinin alacak tutarının sorulması üzerine Kahramanmaraş Su ve Kanalizasyon İdaresince gönderilen cevabi yazı ve eklerinden; Belediyenin, Kahramanmaraş Su ve Kanalizasyon İdaresinden yeraltı ve kaynak sularının kira gelirlerinden payı olan toplam 1.470.148,65 TL alacağı bulunduğu anlaşılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediye başkanının görev ve yetkileri" başlıklı 38'inci maddesine göre belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etme görevi belediye başkanına verilmiş ve bu konuda belediye başkanı birinci derecede sorumlu kılınmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Gelirlerin toplanması sorumluluğu" başlıklı 38'inci maddesinde "*Kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanlar, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludur.*" denilmektedir. Gelirlerin tahakkuk ve takip görevi, aynı Kanun'un "Mali hizmetler" başlıklı 60'ıncı maddesinde Mali Hizmetler Birimine, gelirlerin tahsil görevi ise "Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları" başlıklı 61'inci maddesinde Muhasebe Yetkilisine verilmiştir. Kanun maddesi hükümlerine göre, ilgili kamu görevlileri Belediye gelirlerinin tahakkuk, tahsil ve takip süreçlerini yürütmekle yükümlüdürler.

Belediye tarafından verilen cevapta; yeraltı ve kaynak sularının kira gelirlerinden belediyenin payına düşen kısmın takip ve tahsilinin yapılmasıyla ilgili, Kahramanmaraş Su ve Kanalizasyon İdaresine tekrar yazı yazıldığı, cevap gelmemesi veya olumsuz cevap gelmesi durumunda hukuki işlemlerin başlatılacağı belirtilmiştir.

Belediye tarafından gönderilen cevap değerlendirildiğinde; Belediyece bulguda yer alan hususlarla ilgili gerekli çalışmaların yapılmaya başlandığı anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, Belediyenin tüzel kişilik kazandığı 01.04.2014 tarihinden bu yana Belediyeye ödenmeyen söz konusu payların, zamanaşımı süreleri de dikkate alınarak tahsili yönünde hukuki takibata geçilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Altyapı Kazılarında Doğan Belediye Paylarının Takip ve Tahsilinin Yapılmaması

Onikişubat Belediyesinin sorumluluğuna bırakılan cadde, bulvar, meydan ve sokaklarda yapılan tüm kazılardan doğan kazı izni bedellerinin Büyükşehir Belediyesinden tahsil edilmediği görülmüştür.

15.06.2006 tarih ve 26199 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin "Alt yapı yatırım hesabı" başlıklı dördüncü bölümünün "Hesabın oluşumu ve geliri" başlıklı 14'üncü maddesinin üçüncü fıkrasındaki;

“(3) Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyeleri cadde, bulvar, meydan ve sokaklarında yapılacak tüm kazılardan elde edilecek gelirler büyükşehir belediyesi bünyesinde açılacak alt yapı yatırım hesabında toplanır. Sokakların kazısından elde edilen gelirler ilgili belediyeye aktarılır. Bu paralar büyükşehir ilçe ve ilk kademe belediyeleri tarafından sadece cadde, bulvar, meydan ve sokakların asfalt ve kaldırımların yapımında kullanılır. Bu gelirler amacı dışında kullanılamaz.” hükmü,

24.12.2020 tarih ve 31344 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik’in 2’nci maddesiyle;

“(3) Büyükşehir belediyelerinin sorumluluğuna bırakılan cadde, bulvar, meydan ve sokaklarda yapılacak tüm kazılardan elde edilecek gelirler büyükşehir belediyesi bünyesinde açılacak alt yapı yatırım hesabında toplanır. Bu gelirler amacı dışında kullanılamaz.” şeklinde değiştirilmiş;

3’üncü maddesiyle ise, aynı Yönetmelik’in 14’üncü maddesinden sonra gelmek üzere eklenen “İlçelerde tahsil edilen kazı gelirlerinin kullanımı” başlıklı (14/A) maddesinde;

“(1) İlçe belediyelerinin sorumluluğuna bırakılan cadde, bulvar, meydan ve sokaklarda yapılacak tüm kazılardan elde edilecek gelirler bu yerlere izin veya ruhsat veren ilçe belediyesince gelir olarak kaydedilir. Bu gelirler sadece cadde, bulvar, meydan ve sokaklardaki asfalt ve kaldırımların yapım, onarım ve bakımında kullanılır.” denilmiştir.

Yukarıdaki Yönetmelik hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, 15.06.2006 tarihinden 24.12.2020 tarihli mezkur Resmi Gazete ile yapılan değişikliğe kadar ki dönemde, ilçe belediyelerinin sorumluluğuna bırakılan cadde, bulvar, meydan ve sokaklarda yapılan tüm kazılardan elde edilmiş gelirlerin büyükşehir belediyesi bünyesinde açılmış alt yapı yatırım hesabında toplandıktan sonra yine büyükşehir belediyelerince ilgili ilçe belediyelerinin hesaplarına aktarılmasının gerektiği; 24.12.2020 tarihinden sonra ise, ilçe belediyelerinin sorumluluğuna bırakılan söz konusu yerlerde yapılacak tüm kazılardan elde edilecek gelirlerin, tahsil yetkisi büyükşehir belediyelerinden alındığı için, ilgili ilçe belediyelerince tahsil edilmelerinin gerektiği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, altyapı kazı izni bedellerinden Onikişubat Belediyesinin payına düşen kısmının aktarılmasının 21.02.2020 tarih ve E.3113 sayılı, 29.05.2020 tarih ve E.7523 sayılı ve 12.03.2021 tarih ve E.2315 sayılı yazılarla talep edilmesine, bugüne değin

---

Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesince herhangi bir tutarın gönderilmemesine rağmen, Belediyece hukuki sürecin başlatılmadığı tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Gelirlerin toplanması sorumluluğu" başlıklı 38'inci maddesinde; kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanların ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu olduklarını hükme bağlamıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediye başkanının görev ve yetkileri" başlıklı 38'inci maddesinin (f) bendinde, belediye başkanı belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmekle özellikle görevli ve yetkili kılınmıştır.

Belediye tarafından verilen cevapta; altyapı kazılarında doğan belediye paylarının takip ve tahsilinin yapılmasıyla ilgili, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesine tekrar yazı yazıldığı, cevap gelmemesi veya olumsuz cevap gelmesi durumunda hukuki işlemlerin başlatılacağı belirtilmiştir.

Belediye tarafından gönderilen cevap değerlendirildiğinde, Belediyece bulguda yer alan hususlarla ilgili gerekli çalışmaların yapılmaya başlandığı anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, Onikişubat Belediyesinin tüzel kişilik kazandığı 01.04.2014 tarihinden mevzuatında değişikliğe gidildiği 24.12.2020 tarihine kadar doğan söz konusu kazı izni bedellerinin, zamanaşımı süreleri de dikkate alınarak, tahsili yönünde hukuki takibata geçilmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Belediye Sınırları İçindeki Bazı İşletmelerin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmadan Faaliyette Bulunması

Onikişubat Belediyesi veri tabanının incelenmesi sırasında; işyeri açma ve çalışma ruhsatı almadan ve bu ruhsata esas işyeri açma izni harcını ödemediği faaliyet gösteren işletmelerin olduğu tespit edilmiştir.

10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik uyarınca sıhî ve gayrisihî işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde faaliyet göstermesi için ilgili belediyeden işyeri açma ve çalışma ruhsatının olması gerekmektedir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "İşyeri açma izni harcı" başlıklı 81 inci

---

maddesinde, "*Belediye sınırları veya mücavir alanlar içinde bir işyerinin açılması işyeri açma izni harcına tabidir*" hükmü yer almakta;

Aynı Kanun'un "4. Çevre temizlik vergisi" başlıklı mükerrer 44' üncü maddesinin birinci fıkrasında ise, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların çevre temizlik vergisine tabi olduğu ifade edilmektedir.

Mali Hizmetler Müdürlüğünden alınan verilerden, idarenin yetki ve görev sınırları içinde faaliyetine devam eden 5840 adet işyeri için ruhsatlandırma yapıldığı ve sadece bu işyerlerinden işyeri açma ve çalışma ruhsatı harcı tahsil edildiği anlaşılmaya karşın; halihazırda, çevre temizlik vergisine tabi 9337 aktif işletmenin bulunduğu tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Gelirlerin toplanması sorumluluğu" başlıklı 38 inci maddesinde, kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanların, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu buldukları ifade edilmektedir.

Belediye tarafından verilen cevapta; işyerlerine işyeri açma ve çalışma ruhsat verme yetkisinin belediyede olmadığı, mevzuatında belirtilen kurumlarca ruhsatlandırıldığı, çevre temizlik vergisi kayıtları ile ruhsat kayıtları arasında oluşan farkın ise yukarıda belirtilen ve Belediyece verilen işyeri açma ve çalışma ruhsatından muaf tutulan işyerlerinden (1347 adet) kaynaklandığı, Belediyece saha denetimlerinin artırılarak ve mevcut kayıtların mukayese edilmesi de yapılarak ruhsatlandırma işlemlerine devam edildiği belirtilmiştir.

Belediye tarafından gönderilen cevap değerlendirildiğinde; Belediyece bulguda yer alan hususlarla ilgili gerekli denetim ve ruhsatlandırma çalışmalarının yapılmaya başlandığı anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, ruhsatsız faaliyet gösterdiği tespit edilen işyerlerinden kaynaklanan gelir kaybının telafisi için, ilgili birimlerce; mevzuatında öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerine başlanması gerekmektedir.

BULGU 6: Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedellerinin Alınmaması

Belediyenin yetki ve sorumluluk alanı içinde kalan sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerinin

---

takip ve tahsil edilmediği görülmüştür.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 3'üncü maddesinin (s), (ş) ve (z) fıkralarında; "Geçiş hakkı", "Geçiş hakkı sağlayıcısı" ve "İşletmeci" tanımlamaları yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 22'inci maddesinin birinci fıkrasında "Geçiş hakkının kapsamı" belirlenmiş, 25'inci maddesinde de işletmeci ile geçiş hakkı sağlayıcısının anlaşma serbestisi çerçevesinde geçiş hakkına ilişkin anlaşmalar yapabileceği düzenlenmiştir.

Geçiş hakkı ve bu hakka uygulanacak ücret tarifesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından 27.12.2012 tarih 28510 sayılı Resmi Gazete'de "Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gerecin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik" yayımlanmıştır.

Yönetmelik'te işletmeci ve geçiş hakkı sağlayıcısının geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları, belirlenen ilkeler doğrultusunda serbestçe yapabileceği, anlaşma yapmaya ve geçiş hakkına ait ücretlerin tahsiline ise geçiş hakkına konu olan taşınmazın sahibi veya taşınmaz üzerinde hak sahibi olanların yetkili olduğu ifade edilmiştir. 01.01.2014 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere geçiş hakkı ücretleri tarifesi Yönetmelik'e eklenmiş olup geçiş hakkı ücretinin Geçiş Hakkı Ücret Tarifesi'nde belirtilen fiyatları aşamayacağı ve bu fiyatların her mali yılın başında Türkiye İstatistik Kurumunca yayımlanan Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE) oranında artırılacağı hüküm altına alınmıştır.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre, telekomünikasyon alt yapı ve şebekelerinden alınması gereken geçiş hakkı bedelleri, ilçe belediyelerin tasarrufu alanında bulunan taşınmazlardan geçen telekomünikasyon alt yapı ve şebekeleri için doğmaktadır. Dolayısıyla, alınması gereken geçiş hakkı bedellerinin Büyükşehir Belediyesince tahsil edilerek ilçe Belediyesine aktarılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, geçiş hakkı bedellerinden Onikişubat Belediyesinin payına düşen kısmının aktarılmasının 18.05.2016 tarih ve E.9807 sayılı, 23.05.2018 tarih ve E.13550 sayılı, 18/06/2019 tarih ve E.12469 sayılı ve 29.05.2020 tarih ve E.7523 sayılı yazılarla talep edilmesine, bugüne değin Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesince herhangi bir tutarın gönderilmemesine rağmen, Belediyece hukuki sürecin başlatılmadığı tespit edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediye başkanının görev ve yetkileri" başlıklı 38'inci maddesine göre belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etme görevi belediye başkanına verilmiş ve bu konuda belediye başkanı birinci derecede sorumlu kılınmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Gelirlerin toplanması sorumluluğu" başlıklı 38'inci maddesinde "*Kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanlar, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludur.*" denilmektedir. Gelirlerin tahakkuk ve takip görevi, aynı Kanun'un "Mali hizmetler" başlıklı 60'ıncı maddesinde Mali Hizmetler Birimine, gelirlerin tahsil görevi ise "Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları" başlıklı 61'inci maddesinde Muhasebe Yetkilisine verilmiştir. Kanun maddesi hükümlerine göre, ilgili kamu görevlileri Belediye gelirlerinin tahakkuk, tahsil ve takip süreçlerini yürütmekle yükümlüdürler.

Belediye tarafından verilen cevapta; telekomünikasyon altyapı ve şebekelerinden alınması gereken geçiş hakkı bedellerinin alınmasıyla ilgili, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesine tekrar yazı yazıldığı, cevap gelmemesi veya olumsuz cevap gelmesi durumunda hukuki işlemlerin başlatılacağı belirtilmiştir.

Belediye tarafından gönderilen cevap değerlendirildiğinde; Belediyece bulguda yer alan hususlarla ilgili gerekli çalışmaların yapılmaya başlandığı anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, Belediye tarafından 2021 yılı içerisinde altyapı geçiş hakkı bedeli olarak herhangi bir tahakkuk ve tahsilatın yapılmaması belediyenin önemli bir gelirden mahrum kalmasına yol açmaktadır. Bu nedenle zamanaşımı süreleri de dikkate alınarak, söz konusu gelirlere yönelik idari ve hukuki takibat yapılmalıdır.

BULGU 7: Derneklerin Bakım Onarım ve Mal Alımı İşleri Bedellerinin Belediye Bütçesinden Karşılanması

Onikişubat Belediyesi hesap ve işlemlerinin incelenmesinde; talepleri üzerine özel derneklerin bakım, onarım ve mal alımı giderlerinin Belediye bütçesinden karşılandığı tespit edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Diğer kuruluşlarla ilişkiler" başlıklı 75'inci maddesinde;

"Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

a) Mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstlenebilir veya bu kuruluşlar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir ve bu amaçla gerekli kaynak aktarımında bulunabilir. Bu takdirde iş, işin yapımını üstlenen kuruluşun tâbi olduğu mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır.

b) Mahallî idareler ile merkezî idareye ait aslî görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla gerekli aynî ihtiyaçları karşılayabilir, geçici olarak araç ve personel temin edebilir.

c) (Değişik: 12/11/2012-6360/19 md.) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir. ..." hükmü yer almaktadır.

5393 sayılı Kanun'un 75'inci maddesinin birinci fıkrası (a) bendi hükmüne göre; Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda; Mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstlenebilir, ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir ve bu amaçla gerekli kaynak aktarımında bulunabilir. Aynı maddenin birinci fıkrası (b) bendi hükmüne göre; belediyeler, mahallî idareler ile merkezî idareye ait aslî görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla gerekli aynî ihtiyaçları karşılayabilir.

Adı geçen Kanun'un 75'inci maddesinin birinci fıkrası (c) bendi hükmüne göre ise Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda; kamu yararına çalışan dernekler ve Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Kanun maddesinin bu bendinde, söz konusu derneklerin bakım, onarım giderlerinin ve gerekli aynî ihtiyaçların karşılanabileceğine dair hüküm bulunmamaktadır. Yine Kanun maddesinin birinci fıkrası (a) bendi hükmüne göre, mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstlenebileceği belirtilmiş olup vakıf ve

---

derneklere ait yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstlenebileceğine dair bir hüküm bulunmamaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Bütçelerden yardım yapılması" başlıklı 29'uncu maddesinde; "... Ancak, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerinde öngörülmüş olmak kaydıyla; kamu yararı gözetilerek dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere yardım yapılabilir. ..." denilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Diğer kuruluşlarla ilişkiler" başlıklı 75'inci maddesinin üçüncü fıkrasında; "5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile 5253 sayılı Dernekler Kanununun 10 uncu maddesi; belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler için uygulanmaz." hükmü yer almakta ve belediyelerin 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Bütçelerden yardım yapılması" başlıklı 29'uncu maddesinde yer alan derneklere yardım yapılmasını yasaklamaktadır. Bu madde hükmüne göre belediyelerin özel derneklere yardım yapma imkânı da bulunmamaktadır.

Yapılan incelemelerde; özel bir derneğe 23.364,00 TL bedelle mal alımı ve yine başka bir özel dernek binasının 71.543,45 TL bedelli bakım-onarım giderinin Belediye bütçesinden karşılandığı tespit edilmiştir.

Adı geçen Kanun'un 75'inci maddesinin birinci fıkrası (a), (b) ve (c) bentlerine baktığımızda; söz konusu derneklere ait bakım, onarım işlerinin ve mal alımlarının üstlenilebileceğine, gerekli aynî ihtiyaçların karşılanabileceğine dair hüküm bulunmamaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Kamu maliyesinin temel ilkeleri" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrası (g) bendi, "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesi, "Üst yöneticiler" başlıklı 11'inci maddesi ve "Harcama talimatı ve sorumluluk" başlıklı 32'nci maddesi ikinci fıkrasına göre kamu idarelerince, ihtiyaçların karşılanmasında ekonomik veya sosyal verimlilik ilkelerine uygun olarak maliyet-fayda veya maliyet-etkinlik ile gerekli görülen diğer ekonomik ve sosyal analizlerin yapılması esastır. Üst yöneticiler, harcama yetkilileri ve her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar; kaynakların etkili, ekonomik, verimli kullanılmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludurlar.

Belediye tarafından verilen cevapta; Derneğe mal alımı ile ilgili olarak, dernek açılışı yapıldığı, açılışta mahalli müşterek nitelikte hizmetler sunulduğu, giderlerin 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14'üncü maddesinde yazılı kültür ve sanat, turizm ve tanıtım faaliyetleri ile temsil ve ağırlama çerçevesinde gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

Bakım ve onarım harcaması ile ilgili olarak, tanıtım çerçevesinde belediyenin mahalli müşterek nitelikte görevleri arasında bulunması, bunun yanında meslek ve beceri kazandırma ve sosyal hizmet çerçevesinde cemiyetin ilçe halkına ciddi katkılarının olması dolayısıyla, söz konusu derneğin çatı bakım onarım işlerinin yapıldığı, yapılan malzeme yardımı ile ilgili dernekle irtibata geçilerek malzemelerin iadesi veya bedelinin ödenmesinin talep edileceği, bakım-onarım giderlerinde, ilgili kanun ve yönetmelik maddelerine uygun işlem yapıldığı ifade edilmiştir.

Ayrıca Sayıştay Kararlarına da cevapta yer verilmiştir.

Cevapta son olarak, bundan sonraki harcamalarda bulguda yer alan hususlarda gerekli hassasiyetin gösterileceği, belirtilmiştir.

Belediye tarafından gönderilen cevap değerlendirildiğinde; cevapta, derneklere mal alımı ve bakım onarım giderlerinin karşılanması mahalli müşterek nitelikteki görev olarak değerlendirilmiştir. Bir derneğin mal alımı ihtiyacının ya da bakım onarım giderlerinin karşılanması mahalli müşterek nitelikte bir görev değildir. Belediyelerin görevleri, 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla tek tek sayılmıştır. Belediyeler bu görevleri ya bizzat kendileri yapar ya da yaptırır. Belediyelerin derneklerin mal alımı ya da bakım onarım giderlerini karşılama gibi bir görevi yoktur. Diğer türlü mahalli müşterek nitelikte olması gerekçesiyle, ilçedeki mahalli idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşları dışında kalan gerçek ve tüzel kişilerin, derneklerin, vakıfların, sivil toplum kuruluşlarının veya meslek kuruluşlarının mal alımı, bakım-onarım gideri veya yapım işlerinin karşılanması gerekecektir ki bu durum, Belediye imkanları açısından mümkün olmadığı gibi mevzuat ruhuna da aykırı olacaktır.

Belediye bütçesinden yapılan bir harcamanın belediye gideri olarak kabul edilebilmesi için belediye sınırları içinde ve mahalli müşterek bir ihtiyacın karşılanmasına yönelik, 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde açıkça sayılan görev ve sorumluluklar içinde veya aynı Kanun'un 60'ıncı maddesinde tek tek sayılan giderler içerisinde yer alması gerekmektedir.

Ayrıca Belediye cevabında, Sayıştay Karar örnekleri göndermiştir. Söz konusu kararlar olayın kendi özü doğrultusunda verilen kararlar olup, denetim raporu da yargı raporu değildir.

Sonuç olarak; yukarıda açıklanan mevzuat hükmünden anlaşılacağı üzere, Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda; kamu yararına çalışan dernekler ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Ancak, söz konusu derneklere ait bakım, onarım işleri ile mal alımları bedellerinin Belediye bütçesinden karşılanmaması gerekmektedir.

BULGU 8: Belediyeye Ait Taşınmazların Tahsis Yapılabilecek Kamu İdareleri Arasında Sayılmayan Vakıflara Tahsis Edilmesi

Onikişubat Belediye Meclisi Kararı ile Belediyenin mülkiyetinde bulunan bir taşınmazı, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18/e maddesi kapsamında, özel bir vakfa tahsis ettiği tespit edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları"nı düzenleyen 15'inci maddesi (h) bendinde; Mahalli müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırmak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, trampa etmek, tahsis etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesis etmek, belediyenin yetkileri arasında sayılmıştır. Kanun'un bu maddesi ile belediyelere taşınmaz tahsis edebilme yetkisi verilmiştir. Aynı Kanun'un 18/e maddesinde bu yetkinin Belediye Meclisi eliyle kullanılacağı ve 34/g maddesinde ise Belediye Encümeninin, Belediye Meclisi tarafından alınmış tahsis kararlarının uygulanmasını sağlamakla yetkili olduğu düzenlenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Diğer kuruluşlarla ilişkiler" başlıklı 75'inci maddesinde;

"Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda; ...

c) (Değişik: 12/11/2012-6360/19 md.) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile

---

gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.

d) Kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması hâlinde, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür. ..." hükmü yer almaktadır.

5393 sayılı Kanun'un 75'inci maddesi hükmüne göre Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda; kendisine ait taşınmazları, asli görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahalli idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredilebilmekte veya süresi 25 yılı geçmemek üzere tahsis edebilmektedir. Kanunda bahsi geçen kamu kurum ve kuruluşları; kamu kaynağı kullanan, özel bir kanunla kurulmuş bulunan veya genel yönetim kapsamında yer alan kamu kurum ve kuruluşlarını ifade etmektedir.

Belediye taşınmaz tahsisi ile ilgili yetkisini; Kanun'un 75'inci maddesinde belirtilen esaslar ve sınırlamalar dâhilinde, Kanun'un 18/e maddesindeki yetkiye dayanarak Belediye Meclisinin alacağı kararla kullanması mümkündür. Taşınmaz tahsisi konusunda, Belediye Encümeni de adı geçen Kanun maddesinde belirtilen esaslar ve sınırlamalar dâhilinde Kanun'un 34/g maddesindeki yetkiye dayanarak belediye meclisi tarafından alınmış tahsis kararlarının uygulanmasını sağlama konusunda karar alabilir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Taşınmaz tahsisi" başlıklı 47'nci maddesinde: "*Kamu idareleri, kanunlarında veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için mülkiyetlerindeki taşınmazlarla Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri, birbirlerine ve köy tüzel kişiliklerine bedelsiz olarak tahsis edebilirler. Tahsis edilen taşınmaz, amaç dışı kullanılamaz. ...*" denilmektedir. Kanun maddesi hükmüne göre; kamu idarelerinin mülkiyetlerindeki taşınmazların tahsisinde kamu hizmeti ve kamu idaresi olmak üzere iki temel ölçütün varlığı aranmaktadır. Dolayısıyla, kamu idarelerinin mülkiyetlerindeki taşınmazları kamu idaresi olmayan özel vakıf veya derneklere tahsis edilebilmeleri mümkün değildir.

Buna göre, belediyeler, mülkiyetlerindeki taşınmazlarını 5393 sayılı Kanun'un 75'inci maddesi ile 5018 sayılı Kanun'un 47'nci maddesi çerçevesinde, ancak mahallî müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla belediye meclislerinin bu konuya ilişkin alacakları kararla ve sadece mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edebileceklerdir.

Yapılan incelemede; mülkiyeti Belediyeye ait olan Karamanlı Mahallesi 1643 Ada 1 parselde bulunan 1826 m² sosyal kültürel tesis alanının, 03.12.2014 tarih ve 224 sayılı Meclis Kararı ile 29 yıllığına özel bir vakfa tahsis edildiği tespit edilmiştir.

5393 sayılı Kanun'un 75'inci maddesinin birinci fıkrasının (c) ve (d) bentlerine bakıldığında; belediyelerin dernek ve vakıflarla ortak hizmet projeleri geliştirebileceğinin belirtildiği ancak mülkiyetindeki taşınmazları vakıf ve derneklere tahsis edebileceğine ilişkin herhangi bir hükmün yer almadığı görülmektedir. 5018 sayılı Kanun'un 47'nci maddesine göre de kamu idarelerinin mülkiyetlerindeki taşınmazları kamu idaresi olmayan özel vakıf veya derneklere tahsis edebilmeleri mümkün değildir.

Sayıştay Genel Kurulunun 02.02.2018 tarih, 30320 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 16.10.2017 tarih, 2017/1 esas ve 5415/1 karar no.lu İçtihadı Birleştirme Kararına göre de kamu idarelerinin mülkiyetlerindeki taşınmazları kamu idaresi olmayan özel dernek veya vakıflara tahsis edebilmeleri mümkün değildir.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun "İçtihatların birleştirilmesi" başlıklı 58'inci maddesinin üçüncü fıkrasında; "*İçtihatların birleştirilmesi veya değiştirilmesi kararları Resmi Gazetede yayımlanır. Bu kararlara Sayıştay daire ve kurulları ile kamu idareleri ve sorumlular uymak zorundadır.*" hükmü yer almaktadır. Kanun maddesi hükmüne göre; Belediye, mezkûr İçtihadı Birleştirme Kararına uymak zorundadır.

Belediye tarafından verilen cevapta; İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'nün ilk meclis toplantısında tahsisin iptalini isteyeceğini ve taşınmaz tahsis edilebilecek kuruluşlar konusunda daha dikkatli olunacağı belirtilmiştir.

Belediye tarafından gönderilen cevap değerlendirildiğinde, Belediyece bulguda yer alan hususlarla ilgili gerekli çalışmaların yapılmaya başlandığı anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak; gerek 5018 ve 5393 sayılı Kanun hükümleri gerekse de mezkûr İçtihadı Birleştirme Kararından anlaşılacağı üzere; Belediyenin, mahalli idareler ile diğer kamu kurum

ve kuruluşları dışında kalan gerçek ve tüzel kişilere, vakıflara, derneklere, sivil toplum kuruluşlarına veya meslek kuruluşlarına süresi her ne olursa olsun tahsis işlemi yapması mümkün değildir. Bu itibarla, tahsis işlemlerinin iptal edilmesi ve güncel rayiç bedeller üzerinden söz konusu taşınmazların ihale ile kiralanması gerekmektedir.

BULGU 9: Kişilerden Alacaklar Hesabında Yer Alan Bazı Alacakların Takip ve Tahsil İşlemlerinin Yapılmaması

Onikişubat Belediyesi mali tabloları ile kayıt ve işlemlerinin incelenmesinde, "140 Kişilerden Alacaklar Hesabı"nda yer alan bazı alacakların takip ve tahsil işlemlerinin başlatılmadığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "140 Kişilerden Alacaklar Hesabı"nın açıklamasında "Hesaba ilişkin işlemler" başlıklı 111'inci maddesi birinci fıkrası (ç) bendinde: "*ç) Alacakların tahsil şekilleri: Kişilerden alacaklar hesabında kayıtlı alacakların rızaen tahsili esastır. Rızaen tahsil edilemeyen alacaklar, özel kanunlarında yazılı hükümlere göre veya takas suretiyle ya da icra yoluyla tahsil edilir.*

1) Özel kanunlarında yazılı hükümlere göre yapılan tahsilat: Kanunlarında tahsil şekli hakkında özel hükümler bulunan alacaklar bu hükümlere göre takip ve tahsil edilir. Mutemet avanslarından doğan alacaklar ve gerçek dışı bildirimde bulunarak fazla alınan harcırah tutarları ile kanunlarında 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edileceği belirtilen diğer alacaklar 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Kanun hükümlerine; harcırah avanslarından doğan alacaklar ise 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 59 uncu maddesi hükmüne göre tahsil edilir.

...

3) İcra yoluyla tahsilat: Özel kanunlarındaki hükümler veya takas suretiyle tahsili mümkün olanlar dışında kalan alacaklardan, mahkemeler ve Sayıştay ilamları ile hüküm altına alındığı halde borçlu tarafından rızaen ödenmeyenler icra yolu ile tahsil edilir. Sayıştay ilamlarının icra yoluyla tahsili gerektiği takdirde, ilamın onaylı bir örneği dosyasında bırakılarak aslı icra dairesine verilir. Tahsil edildiği bildirilen paraların icra dairelerinden alınması sağlanarak alacağa mahsup edilmesi gerekir." denilmektedir.

Yönetmelik maddesine göre faaliyet alacakları ve kurum alacakları dışında kalan alacakların izlenmesi için kullanılan bu hesapta kayıtlı tutarların tahsil edilmesi gerekmektedir.

Ayrıca muhasebe birimlerince, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71'inci maddesinde sayılan kamu zararı halleri hariç olmak üzere, kişilerden alacaklar hesabına kaydedilmesi gereken tutarlar faize de tabidir.

Kişilerden Alacaklar Hesabında örnekler alınarak yapılan incelemelerde, 2021 açılış kaydında "140 Kişilerden Alacaklar Hesabı"nın, "Tahsilinde Bütçeye Gelir Kaydedilecek Olan Alacaklar" alt hesabında kayıtlı 1.934.694,19 TL, "Diğer Alacaklar" alt hesabında 51.489,07 TL olmak üzere toplam 1.986.183,26 TL tutar bulunduğu görülmüştür. Yılı içinde kısa süreli bu hesaba alınıp tahsil edilen alacaklar ve Kasım-Aralık ayında bu hesaba alınan alacaklar inceleme dışında tutulmuş olup, Belediyenin 2016-2021 Ekim tarihleri arasında takip işlemi başlatılmamış ya da tahsili tamamlanmamış 22 gerçek veya tüzel kişiye ait toplam 487.210,83 TL kişilerden alacaklı olduğu tespit edilmiştir. Bu tutarın; 12.626,70 TL'si 2016, 689,18 TL'si 2017, 39.429,62 TL'si 2018, 24.346,31 TL'si 2019, 402.896,61 TL'si 2020 ve 7.222,41 TL'si 2021(Ekim ayı sonuna kadar) yıllarına aittir. 140 no.lu hesabın "Diğer Alacaklar" alt kodunda yer alan 51.489,07 TL için ise hiç tahsilat görünmemektedir.

Farklı alacaklılara ait bahse konu tutarın yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre tahsil işlemlerinin yapılması gerekmektedir. Söz konusu alacakların takipsizlik nedeni ile zaman aşımına uğratılması, kamu zararına neden olacaktır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediye başkanının görev ve yetkileri" başlıklı 38'inci maddesine göre belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etme görevi belediye başkanına verilmiş ve bu konuda belediye başkanı birinci derecede sorumlu kılınmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Gelirlerin toplanması sorumluluğu" başlıklı 38'inci maddesinde "*Kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanlar, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludur.*" denilmektedir. Gelirlerin tahakkuk ve takip görevi, aynı Kanun'un "Mali hizmetler" başlıklı 60'ıncı maddesinde Mali Hizmetler Birimine, gelirlerin tahsil görevi ise "Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları" başlıklı 61'inci maddesinde Muhasebe Yetkilisine verilmiştir. Kanun maddesi hükümlerine göre, ilgili kamu görevlileri Belediye gelirlerinin tahakkuk, tahsil ve takip süreçlerini yürütmekle yükümlüdürler.

Belediye tarafından verilen cevapta; "140 Kişilerden Alacaklar Hesabı"nda yer alan alacakların takip ve tahsil işlemlerine öncelik verildiği, alacakların tahsil edilmeye başlandığı, tahsil edilmeyen alacaklar için hukuki sürecin başlatılacağı belirtilmiştir.

Belediye tarafından gönderilen cevap değerlendirildiğinde; Belediyece bulguda yer alan hususlarla ilgili gerekli çalışmaların yapılmaya başlandığı anlaşılmaktadır.

Yapılan açıklamalar doğrultusunda; "140 Kişilerden Alacaklar Hesabı"nda yer alan tutarların zaman aşımına uğratılmadan takip ve tahsil işlemlerinin başlatılması gerekmektedir.

BULGU 10: Kiraya Verilen Taşınmazların Kayıtlı Değerlerinin ve Bu Taşınmazlara Ait Kira Gelirlerinin Nazım Hesaplarda Takip Edilmemesi

Onikişubat Belediyesi tarafından kiraya verilen gayrimenkullerin kayıtlı değerlerinin "990 Kiraya Verilen Duran Varlıklar Hesabı" üzerinden muhasebe kayıtlarına alınmadığı ve kiraya verilen maddi duran varlıklardan sözleşmelerine göre tahsil edilecek kira gelirlerinin ise "993 Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı"nda izlenmediği tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "990 Kiraya Verilen Duran Varlıklar Hesabı" başlıklı 475'inci maddesinde idarelerin bilançolarında kayıtlı duran varlıklardan kiraya verilenlerin izlenmesi için kullanılacağından bahsetmektedir. 476'ncı maddesinde;

“Kiraya verilen duran varlıklar hesabına ilişkin borç ve alacak kayıtları aşağıda gösterilmiştir:

a) Borç

1) Kiraya verilen duran varlıklar, kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba borç, 999-Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabına alacak kaydedilir.

b) Alacak

1) Kiraya verilen duran varlıklardan kira süresi sona erenler kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba alacak, 999-Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı hesabına borç kaydedilir.”denilmektedir.

Belirtilen mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, kayıtlı duran varlıklardan kiraya verilenlerin "990 Kiraya Verilen Duran Varlıklar Hesabı"nda izlenmesi ve kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba borç, "999 Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabı"na ise alacak kaydedilmesi gerekmektedir. Kira süresi sona erdiğinde ise söz konusu gayrimenkullerin kayıtlı değerleri üzerinden 990 no.lu hesaba alacak, 999 no.lu hesaba ise borç kaydı yapılmalıdır.

Yine, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Hesap planı" başlıklı 45'inci maddesinde, mahalli idarelerin hesap planının bu maddede belirlendiği, bu Yönetmelik hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlığın yetkili olduğu belirtilmiştir. Aynı şekilde, anılan Yönetmelik'in "Detaylı hesap planı" başlıklı 46'ncı maddesinde ise, kurumlara ait detaylı hesap planlarının, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkça hazırlanacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu kapsamda, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca hazırlanan Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planı'nda "993 Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı"nın detaylarına yer verilmiştir.

Diğer taraftan, Maliye Bakanlığı (Hazine ve Maliye Bakanlığı) Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından İçişleri Bakanlığına yazılan 2.12.2014 tarihli ve 90192509-210.05.02-13521 sayılı genel yazıda, kamu idareleri tarafından taşınmazların kiralanmasına ilişkin işlemlerde yapılan muhasebe hatalarının düzeltilmesi amacıyla açıklamalar yapılmış ve üçüncü kişilere kiraya verilen taşınmazlara ait kira gelirlerinin (peşin tahsil edilenler hariç) tahsil edileceği yıllara göre "993 Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı"nın bölümlenmiş yardımcı hesaplarına borç, "999 Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabı"na alacak kaydı yapmak suretiyle muhasebeleştirileceği, söz konusu gelirler tahsil edildikçe ve dönem sonlarında sürenin güncellenmesi amacıyla bu hesapların ters kayıt yapılmak suretiyle kapatılacağı ifade edilmiştir.

Belediye tarafından verilen cevapta; İmar Müdürlüğünden taksitli olarak kiraya verilen arsa ve binaların listesinin alınıp maddi değerlerinin çıkartıldığı, çıkartılan değerlere göre düzeltme fişi yapıldığı, yeni kiralanan ve kirası biten varlıklarla ilgili takip konusunda hassasiyet gösterileceği belirtilmiştir.

Belediye tarafından gönderilen cevap değerlendirildiğinde; Belediyece bulguda yer alan hususlarla ilgili gerekli çalışmaların yapılmaya başlandığı anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, Belediyenin mülkiyetinde olup kiraya verilen taşınmazların kayıtlı değerlerinin 990 ve 999 no.lu hesaplarda, bu varlıkların sözleşmelerinde yer alan ve peşin tahsil edilmeyen kira gelirlerinin ise 993 ve 999 no.lu hesaplarda izlenmesi gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: ÖNCEKİ YIL/YILLAR SAYIŞTAY DENETİM RAPORUNA İLİŞKİN İZLEME FORMU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Taşınmaz Kiralamalarına İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Kiraya Verilen Duran Varlıklar Hesabında İzlenmemesi	2017	Yerine Getirilmedi	Konu ile ilgili, 2021 yılı raporunda Diğer Bulgular bölümünde "BULGU 10 Kiraya Verilen Taşınmazların Kayıtlı Değerlerinin ve Bu Taşınmazlara Ait Kira Gelirlerinin Nazım Hesaplarda Takip Edilmemesi" başlığı ile bulgu yazılmıştır.
Telekomünikasyon Alt Yapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş	2017	Yerine Getirilmedi	Konu ile ilgili, 2021 yılı raporunda Diğer Bulgular

Hakkı Bedellerinin Takip ve Tahsilinin Yapılmaması			bölümünde "BULGU 6 Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedellerinin Alınmaması" başlığı ile bulgu yazılmıştır.
--	--	--	--